

Gelir İdaresinde Sessiz Devrim, Elektronik Beyanname

Muzaffer AKÇA
Vergi Denetmeni

I-GİRİŞ

Bilgi işlem teknolojilerinin günlük yaşam içinde kullanılmasının yaygınlaşması ile ortaya çıkan teknolojik altyapı, toplumun tüm kesimleri için birçok avantajı da beraberinde getirmektedir.

2000 li yıllarla beraber hızlı bir değişim içine giren Gelirler Genel Müdürlüğü, toplumun ulaştığı olduğu teknolojik altyapıyı, vergi idaresi ve mükellefler lehine kullanarak, beyannamelerin elektronik ortamda gönderilmesi için gereken düzenlemeleri yapmak suretiyle, vergi dairelerinin otomasyonundan sonra gelen en büyük devrimi gerçekleştirmiştir.

Bu yazımızda sizlere, vergi idaresinin getirmiş olduğu elektronik beyanname düzenlemelerini anlatmaya çalışacağız.

II-YASAL DÜZENLEMELER

Beyannamelerin elektronik ortamda alınabilmesi için, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 inci maddesinde 5228 sayılı kanun ile değişiklik yapılmıştır. Maddede yapılan bu değişiklik ile Maliye Bakanlığı, vergi beyannameleri ve bildirimlerinin internet ve diğer elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında doğrudan mükellefler tarafından gönderilmesine izin verebileceği veya zorunluluk getirebilece-

ği gibi, bunların yetki verilmiş gerçek ve tüzel kişiler aracılığıyla gönderilmesine izin vermeye veya zorunluluk getirmeye de yetkili kılınmıştır.

Aynı kanunun 5228 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle değiştirilen 28 inci maddesinde ise, beyannamenin elektronik ortamda gönderilmesi halinde, tahakkuk fişinin elektronik ortamda düzenleneceği ve mükellef veya elektronik ortamda beyanname gönderme yetkisi verilmiş gerçek veya tüzel kişiye elektronik ortamda iletileceği; bu iletinin, tahakkuk fişinin mükellefe tebliği yerine geçeceği belirtilmiştir.

Vergi Usul Kanununda yapılan değişiklikler sonucunda; beyannameler gerek elektronik ortamda mükellef tarafından doğrudan, gerekse yetki verilmiş araçlar kanalıyla gönderilsin, her iki halde de mükellef tarafından verilmiş kabul edilecek ve mükellefin kendi beyanı olarak değerlendirilecektir. Bu durumda, elektronik ortamda gönderilen beyanname ile kağıt ortamında gönderilen beyanname arasında hukuki sonuçları itibariyle hiçbir fark bulunması amaçlanmıştır.

Maliye Bakanlığı elektronik ortamda beyanname göndermeye ilişkin esasları 340 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde yayınlamıştır. Bakanlık kanun ile aldığı yetkiyi kullanmış ancak, ilk uygulama olması ve mükelleflerin uyum sürecini sorunsuz bir şekilde geçirebilmeleri amacıyla, uygulamanın ihtiyari olarak başlatılmasına karar vermiştir.

III-GENEL ESASLAR

-Beyannamelerin elektronik ortamda gönderilmesi uygulaması tam otomasyona geçmiş vergi dairelerine verilecek beyannameleri kapsamaktadır.

-Sadece cari döneme ait beyannameler elektronik ortamda gönderilebilecektir. Kanuni verilme süresi geçmiş bulunan beyannameler ile düzeltme (ek olarak verilenler dahil) ve pişmanlık talebi içeren beyannameler, bağlı bulunan vergi dairelerine kağıt ortamında verilmeye devam edilecektir.

-Beyannamelerin elektronik ortamda gönderilmesi uygulanmasına 01 Ekim 2004 tarihinden itibaren başlanıldığından Eylül 2004 dönemine ait olup 01 Ekim 2004 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannameler elektronik ortamda gönderilebilecektir.

- Beyannamelerin elektronik ortamda gönderilebilmesi için, her bir beyanname türü için ayrı ayrı hazırlanmış ve mevzuatta meydana gelecek değişiklikler dikkate alınarak sürekli güncel tutulan beyanname doldurma program-

ları Gelirler Genel Müdürlüğü internet sitesinden (www.gelirler.gov.tr) ücretsiz olarak yüklenebilecektir. Dolayısıyla, zaman içinde beyannamelerin şeklinde herhangi bir değişiklik olması halinde, programın en son versiyonunun kullanılması gerekmektedir.

-Elektronik beyanname doldurma programları, birkaç bilgi girişiyle beyannamenin ilgili satırlarını otomatik olarak hesaplayıp dolduracak şekilde hazırlanmış olup, kendi içinde matematiksel kontrollere de yer verilmek suretiyle, mükelleflerin ve meslek mensuplarının beyannamelerini kolaylıkla doldurmaları ve matematiksel hataların ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

-Mükelleflerin ve meslek mensuplarının kullanıcı kodu, parola ve şifrelerini kullanarak gönderecekleri beyannameler, sistem tarafından ön kontrolleri yapıldıktan sonra kabul edilecektir. Gönderilen beyannamelerde hata tespit edilmesi halinde, bu hatalar hatanın kaynağı ile birlikte mükellef veya meslek mensubuna elektronik ortamda hemen bildirilecek ve söz konusu hatalar düzeltildikten sonra tekrar aynı şekilde gönderilecektir.

-Vergi İdaresine gönderilen beyannamelerin geçerliliği ve matematiksel hata içermediği sistem tarafından saptandıktan sonra, beyannameyi gönderen mükellef veya meslek mensubunun ekranından onay vermesi istenecektir. Onaylama işleminin gerçekleşmesiyle birlikte beyanname idareye verilmiş sayılacaktır. Beyannamenin kanuni sürede verilen beyanname olarak kabulü için onaylama işleminin en geç beyannamenin verilmesi gereken son gün saat 24:00'den önce tamamlanmış olması gerekmektedir.

-Onaylama işlemi tamamlanan beyannamelere ait tahakkuk fişleri aynı anda kesilecek ve ekran görüntüsü olarak mükellefe veya meslek mensubuna gönderilecektir. Bu gönderiyle birlikte tahakkuk fişinin mükellefe tebliğ işlemi de tamamlanmış olacaktır. Mükellef veya meslek mensupları diledikleri takdirde tahakkuk fişinin bir örneğini kendi yazıcılarından kağıt olarak alabileceklerdir.

-Elektronik beyanname gönderme yetkisi verilen meslek mensupları, müşterilerinin istemeleri halinde, elektronik ortamda gönderdikleri beyanname ve buna ait tahakkuk fişini, elektronik ileti olarak veya kağıt ortamında kendi yazıcılarından alarak müşterilerine vermek zorundadırlar.

-Beyannamelerin teknik arızalar nedeniyle elektronik ortamda gönderilmesinin mümkün olmaması halinde, kanuni sürenin son gününe kadar bağlı

bulunulan vergi dairesine posta yoluyla taahhütlü olarak gönderilmesi veya elden verilmesi gerekmektedir. Herhangi bir gecikmeye ve mağduriyete neden olmamak için meslek mensuplarının ve mükelleflerin, elektronik beyannamelerini beyannamenin verileceği son günü beklemeksizin göndermeleri yararlı olacaktır.

-Elektronik beyanname programları, e-beyanname ile birlikte verilmesi gereken bilgi, belge ve listelerin de elektronik ortamda düzenlenerek gönderilebilmesine imkan verecek şekilde hazırlanmıştır. Bununla birlikte bazı belge ve raporların, bu aşamada elektronik ortamda alınması mümkün bulunmadığından, e-beyanname gönderme programında yer almayan belge ve raporlar dilekçe ekinde beyanname verme süresi içerisinde ilgili vergi dairesine verilecektir.

-Mükellefler ve meslek mensupları, kendilerine verilmiş bulunan kullanıcı kodu, parola ve şifrelerini başka amaçla kullanamayacaklar, bir başkasının kullanmasına da izin vermeyeceklerdir, kullanıcı kodu, parola ve şifrenin yetkisiz kişilerce kullanıldığını öğrendikleri anda (kullanıcı kodu, parola ve şifrenin kaybedilmesi, çalınması vb. durumlar dahil) Gelirler Genel Müdürlüğü 444 0 435 no.lu Çağrı Merkezine veya ilgili vergi dairesine bilgi vereceklerdir.

IV-ELEKTRONİK ORTAMDA GÖNDERİLEBİLECEK BEYANNAMELER

340 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile getirilen düzenleme sonucunda aşağıda belirtilen beyannameler elektronik ortamda gönderilebilecektir.

- a) Katma Değer Vergisi Beyannameleri (1 ve 2 no.lu),
- b) Özel Tüketim Vergisi Beyannamesi (2a beyannamesi hariç),
- c) Muhtasar Beyanname,
- d) Damga Vergisi Beyannamesi,
- e) Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Beyannamesi,
- f) Özel İletişim Vergisi Beyannamesi,
- g) Şans Oyunları Vergisi Beyannamesi.

Tebliğde, 01.01.2005 tarihinden itibaren yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinin elektronik ortamda gönderilmesi uygulamasının başlatılmasının hedeflendiği belirtilmiştir.

V-KİMLER ELEKTRONİK BEYANNAME GÖNDEREBİLİR

1-Belirli Şartları Taşıyan Mükellefler

3568 sayılı Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu uyarınca çıkarılan tebliğlere göre aktif büyüklükleri veya net satış hasılatları belli bir tutarın üzerinde olan mükellefler beyannamelerini meslek mensubuna imzalatmak zorunluluğunda değildir. Bu mükellefler istemeleri halinde beyannamelerini elektronik ortamda doğrudan kendileri gönderebilir.

Bu mükelleflerin söz konusu uygulamadan yararlanabilmesi için, bağlı buldukları vergi dairelerine örneği tebliğ ekinde yer alan "Elektronik Beyanname Gönderme Talep Formu ve Taahhütnamesi"ni doldurarak müracaat etmeleri gerekmektedir.

Bu şekilde talepte bulunan mükelleflere bağlı buldukları vergi dairesince, müracaat anında sistemden üretilcek kullanıcı kodu, parola ve şifreyi ihtiva eden kapalı bir zarf verilecektir. Mükellef veya kanuni temsilci kullanıcı kodu, parola ve şifreyi ihtiva eden zarfı, noterde verilmiş vekaletnameyle yetkili kıldıkları kişi aracılığıyla da talep edebilirler.

Beyannamelerini elektronik ortamda gönderebilmelerine izin verilen mükellefler diledikleri takdirde elektronik beyanname göndermeye aracılık yetkisi verilmiş gerçek ve tüzel kişiler vasıtasıyla da beyannamelerini gönderebileceklerdir.

2-Aracılık Yetkisi Verilen Gerçek Ve Tüzel Kişiler

Bakanlık tebliğ ile, 3568 sayılı Kanun uyarınca yetki almış olup bağımsız çalışan Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin (meslek mensuplarının), mükelleflerin vergi beyannameleri, bildirim ve eklerini elektronik ortamda gönderebileceklerini ifade etmiştir.

Meslek mensupları, hizmet sözleşmesi yaptıkları müşterileri ile dileyen mükelleflerin beyannamelerini elektronik ortamda gönderebilmek için, tebliğ ekinde yayınlanan "Elektronik Beyanname Gönderme Aracılık Yetkisi Talep Formu ve Taahhütnamesi"ni doldurarak bağlı buldukları vergi dairesine bizzat, tüzel kişilik şeklinde faaliyette bulunanların ise kanuni temsilcileri aracılığı ile müracaat etmeleri gerekmektedir.

Mesleğini faal olarak icra eden meslek mensupları elektronik beyanname gönderme aracılık yetkisi talep edebilecektir. Faaliyetine devam eden meslek

mensupları vergi dairesine müracaat ederek sistem tarafından üretilen kullanıcı kodu, parola ve şifreyi ihtiva eden kapalı zarflarını alabileceklerdir

Elektronik beyanname gönderme aracılık yetkisi verilen meslek mensupları, aralarında hizmet sözleşmesi bulunan müşterilerine ait beyannamelerin yanı sıra, münferit olarak talepte bulunan mükelleflerin beyannamelerinin gönderilmesine de aracılık edebileceklerdir. Bu durumda, Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin son fıkrasında yer alan hüküm uyarınca, meslek mensubu ile mükellef veya vergi sorumlusu arasında buna ilişkin özel bir sözleşme düzenlenmesi gerekmektedir. Yetkilendirilen meslek mensupları kendi mükellefiyetleri ile ilgili vergi beyannamelerini de elektronik ortamda gönderebileceklerdir.

Yetki verilmiş meslek mensuplarının, aralarında hizmet sözleşmesi bulunan müşterilerine ait beyannameleri elektronik ortamda gönderebilmeleri için, müşterileriyle tebliğ ekinde yer alan "Elektronik Beyanname Aracılık ve Sorumluluk Sözleşmesi" ni, münferit talepte bulunan müşterileriyle de tebliğ ekinde yer alan, "Elektronik Beyanname Aracılık Sözleşmesi"ni düzenlemeleri ve sözleşmelerin bir örneğini müşterilerine vermeleri, bir örneğini de gerektiğinde ibraz edilmek üzere muhafaza etmeleri gerekmektedir.

VI-BEYANNAMELERİN İMZALANMASI

Beyannamelerini kendileri göndermek üzere başvuran ve kendisine kullanıcı kodu, parola ve şifre verilen mükellefler, vergi idaresince geçerliliği kabul edilmiş beyannameyi elektronik ortamda onaylamakla e-beyannameyi imzalamış sayılacaktır.

Beyannamelerini yetki verilmiş meslek mensupları aracılığıyla gönderen mükelleflere ait beyannamelerin onay işleminin meslek mensubunca yapılmasıyla birlikte, bu beyanname mükellef tarafından verilmiş addolunacaktır.

Beyannamenin aynı zamanda ;

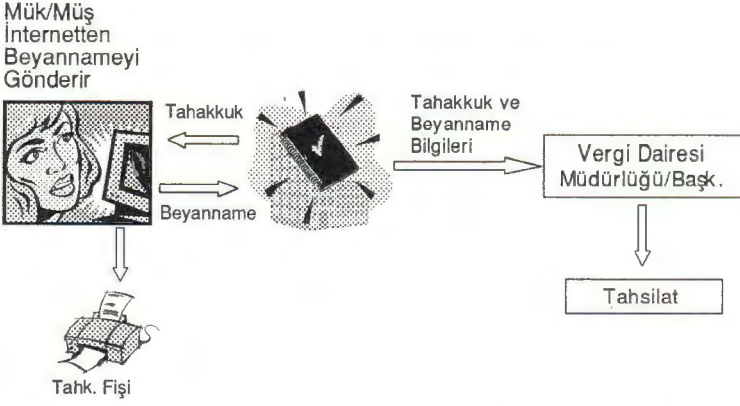
-Meslek mensubunca da imzalanması gereken bir beyanname olması halinde, beyannamede yer alan "beyannameyi düzenleyen Serbest Muhasebeci/ Serbest Muhasebeci Mali Müşavir " bölümüne,

-Yeminli Mali Müşavirlerce tasdik edilecek bir beyanname olması halinde ise, beyannamede yer alan "beyannameyi tasdik eden Yeminli Mali Müşavir" bölümüne,

meslek mensubuna ilişkin bilgilerin yazılması meslek mensubunun beyannameyi imzalamış/tasdik etmiş sayılması için yeterli olacaktır.

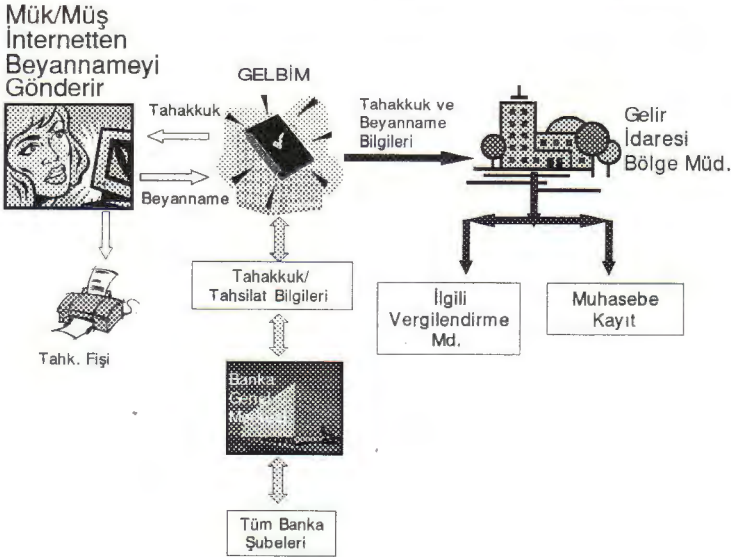
Bu çerçevede, imzalanmış/tasdik edilmiş olan e-beyannameler imzalayan/tasdik eden meslek mensuplarınca gönderilecektir.

VII-MEVcut YAPIDA BEYANNAMELERİN ALINMASI

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere mevcut yapıda mükellefler yada meslek mensuplarınca gönderilen elektronik beyannameler Gelirler Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Merkezi tarafından alınmakta ve kabul edildikten sonra takip ve tahsilat işlemleri için mükelleflerin ilgili buldukları vergi dairelerine tahakkuk bilgileri indirilmektedir.

VIII-PLANLANAN YAPIDA BEYANNAMELERİN ALINMASI

İzleyen dönemde, mükellefler tarafından internet üzerinden gönderilen elektronik beyannamelere ilişkin tahakkuk bilgilerinin online olarak anlaşılabilir bankalara açılması durumunda, tahsilatlar, doğrudan mükellef hesaplarına banka şubeleri aracılığı ile ülkenin her noktasından yapılabilir hale gelebilecektir. Tahakkukun internet üzerinden verilmesi ve tahsilatın banka şubelerinden yapılması, mükelleflerin zorunlu haller dışında vergi dairesine gitme ihtiyacını ortadan kaldıracaktır.

Elektronik beyanname uygulamasının ülke genelinde yaygınlaştığını ve çok büyük bir orana ulaştığını düşünürsek, işte o noktada Türkiye Vergi Dairesi kurulmuş olabilecektir. Mükelleflerin uğramadığı bir vergi dairesine doğru ilk adımın atılmasını sağlayan elektronik beyanname bu nedenle gelir idaresinde devrim niteliğindedir.

IV-DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Mevcut yapıda mükellefler 1023 noktadan vergi daireleri ve mal müdürlüklerine beyannamelerini kağıt ortamında verebilmektedir. Bu vergi dairelerinden 155 tanesi, Vergi Dairesi Tam Otomasyon Projesi (Vedop-1) ile tam otomasyona geçirilmiş, bu günlerde yürütülmekte olan Vedop-2 projesi ile de, her ilde en az bir tane olmak üzere 144 vergi dairesi daha tam otomasyona geçirilecektir. Hali hazırda 68 ilde 253 vergi dairesi tam otomasyona geçirilmiş durumdadır. Projenin tamamlanmasını müteakip mevcut tahakkuk toplamının yaklaşık % 90'ı tam otomasyonlu vergi daireleri (toplam 299 adet) tarafından gerçekleştirilebilecektir. Bu durum vergi idaresinin mükelleflerin büyük çoğunluğunu tam otomasyonlu vergi dairelerinde kavradığını ve işlemlerin bilgisayar ortamında yapılacağını göstermektedir.

Beyannamelerin elektronik ortamda alınmasının yaygınlaşması durumunda, beyannamelerin tahakkukunda bugün yaşanan bir çok sıkıntı ortadan kalkacaktır. Matematiksel hataların yol açtığı ve vergi idaresi için zaman ve kaynak israfına yol açan düzeltme ihtiyaçları son bulacaktır. Elektronik ortamda tek merkezde toplanan tahakkuk bilgilerinin bankalara açılması ile mükelleflerin vergi dairesine beyanname vermek ve ödeme yapmak için gitme gereği sona erecektir.

Ancak, elektronik ortamda beyanname gönderme uygulamasının mükelleflerin geneline yaygınlaştırılması için sadece belli büyüklüklerin üzerindeki mükellefler ile meslek mensuplarına yetki vermek yeterli olmayabilir. Toplumumuzun alışkanlıklarından kolay vazgeçmeyen yapısı ve değişime olan önyargılı yaklaşımı dikkate alındığında sadece damga vergisi istisnası ile elektronik beyannamenin yaygınlaştırılmasının pek de kolay olmadığı düşünülmektedir. Umarız zaman içinde mükelleflerimiz teknolojiye uyum göstererek vergi dairelerinin mükellefi tespit ve ödenmeyen vergilerin tahsili gibi daha işlevsel görevleri yerine getirmesine katkıda bulunurlar.